

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Saxion Hogeschool
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 70000
7500 KB ENSCHEDE

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
34309649

Bijlagen

1

*Als u belang hebt bij dit besluit,
dan kunt u hiertegen binnen 6
weken, gerekend vanaf de
verzenddatum, bezwaar maken.
Stuur uw bezwaarschrift naar
DUO, Postbus 30205, 2500 GE
Den Haag. U kunt uw bezwaar
ook digitaal indienen op
www.bezwaarschriftenocw.nl.*

Datum 14 oktober 2022
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo associate degree-opleiding Spatial
Visualisation

Geacht College,

Met de brief van 12/07/2022, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 13/07/2022, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de associate degree-opleiding Spatial Visualisation als bekostigde opleiding te verzorgen in Deventer.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 10/10/2022, kenmerk 2022/061, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de associate degree-opleiding Spatial Visualisation als bekostigde opleiding te verzorgen in Deventer.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de Vereniging Hogescholen.

Onze referentie
34309649

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
MT-lid Hoger Onderwijs en Studiefinanciering

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'H. Albert', with a small dot below it.

Hubert-Jan Albert

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Begeleidend schrijven bij advies

<i>Onderwerp</i>	<i>Ons Kenmerk</i>	<i>Datum</i>
Nieuwe opleiding Saxion Hogeschool Voltijd hbo Associate degree Spatial Visualisation Deventer	2022/061	10/10/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Hierbij ontvangt u het advies van de CDHO over de aanvraag van Saxion Hogeschool voor de nieuwe hbo Associate degree Spatial Visualisation te Deventer.

Een afschrift van uw besluit zie ik graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:
advies CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

<i>Onderwerp</i>	<i>Ons Kenmerk</i>	<i>Datum</i>
Nieuwe opleiding Saxion Hogeschool Voltijd hbo Associate degree Spatial Visualisation Deventer	2022/061	10/10/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Op 13/07/2022 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Saxion Hogeschool om de hbo Associate degree Spatial Visualisation als bekostigde opleiding te verzorgen te Deventer (brief van 12/07/2022 zonder kenmerk). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. De commissie heeft omwille van de zorgvuldige besluitvorming op 26/07/2022 de beslistermijn verlengd tot 24/10/2022.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Saxion Hogeschool om de hbo Associate degree Spatial Visualisation als bekostigde opleiding te Deventer te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Spatial Visualisation in Deventer vestigen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Associate degree (Ad) die de aanvrager in het Croho onderdeel Taal en Cultuur wil laten opnemen. De voorgenomen opleiding omvat 120 studiepunten en de aanvrager wil deze in voltijdvorm aanbieden.

De opleiding leert studenten ruimtelijke ontwerpen uit te werken (in de vorm van onder meer

maquettes en tekeningen) en te visualiseren in softwareapplicaties (zoals Virtual Reality). In het eerste semester besteedt de opleiding aandacht aan verbeeldingskracht. Het tweede semester is gericht op concepten en het ontwerpproces. Het derde semester focust zich op technische vaardigheden. Het vierde en laatste semester brengt deze thema's samen in een eindopdracht. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-4, havo of vwo diploma. Afgestudeerden van de opleiding kunnen functies bekleden zoals visualisatie specialist 3D, visueel vormgever en assistent interieurontwerper.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie niet aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De kern van de afwijzing berust op de constatering dat de aanvrager niet heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Beoordeling criterium a

De aanvrager stelt dat de hbo Ad Spatial Visualisation aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte beroept de aanvrager zich op de prognoses voor opleidingstypen, beroepsgroepen en bedrijfssectoren zoals deze zijn opgenomen in het AIS van het ROA, de 'Monitor creatieve industrie 2021' van Media Perspectives (2021), de Spanningsindicator van het UWV (www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/spanningsindicator) en het arbeidsmarktonderzoek 'Doelmatigheidsonderzoek voor drie voltijd Associate degree opleidingen' dat door EXPHO en Tien Organisatieadvies is uitgevoerd in opdracht van de aanvrager (2022).

De aanvrager beschouwt twee opleidingsclusters die zijn opgenomen in het AIS van het ROA als relevant voor de voorgenomen opleiding, zijnde het opleidingstype bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur en het opleidingstype bachelor werktuigbouwkunde. De commissie neemt deze opleidingstypen niet mee bij de beoordeling van de arbeidsmarktbehoefte omdat hier geen verwante opleidingen in zijn opgenomen.

De commissie acht het opleidingstype bachelor kunst ten dele relevant omdat de sterk verwante Ad Interieurvormgever hierin is opgenomen naast een aantal niet en nauwelijks verwante opleidingen (zoals de Ad Dans). ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor kunst

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Bachelor - kunst	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		7300	7	1.1	gemiddeld
> > Bachelor - kunst	verwachte vervangingsvraag tot 2026		15300	14	2.2	gemiddeld
> > Bachelor - kunst	verwachte baanopeningen tot 2026		22600	21	3.2	gemiddeld
> > Bachelor - kunst	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		28900	27	4	hoog
> > Bachelor - kunst	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.08				vrijwel geen
> > Bachelor - kunst	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1.08				matig

Bron: ROA, AIS

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroepen architecten en beeldend kunstenaars. De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden.

De commissie is van mening dat de beroepsgroep architecten niet aansluit omdat de voorgenomen opleiding studenten niet beoogt op te leiden tot architect. Om deze reden kent de commissie geen waarde toe aan de prognoses met betrekking tot deze beroepsgroep.

De commissie acht met de aanvrager de beroepsgroep beeldend kunstenaars wel relevant omdat de afgestudeerden van de voorgenomen opleiding opleidt tot beeldend kunstenaar. Uit de prognose van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep beeldend kunstenaars

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Beeldend kunstenaars	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		1200	8	1.3	hoog
Beeldend kunstenaars	verwachte vervangingsvraag tot 2026		7100	47	6.6	erg hoog
Beeldend kunstenaars	verwachte baanopeningen tot 2026		8300	55	7.5	erg hoog
Beeldend kunstenaars	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026	0.845				groot

Bron: ROA, AIS

De aanvrager doet verder een beroep op de prognoses voor de bedrijfssector informatie en communicatie en specialistische zakelijke dienstverlening in de arbeidsmarktregio's Stedendriehoek en Noordwest Veluwe, Achterhoek en Twente uit het AIS van het ROA. De commissie is van mening dat de bedrijfssectoren zoals deze zijn opgenomen in het AIS dusdanig breed zijn dat zij geen representatief beeld geven van de arbeidsmarkt waar afgestudeerden van de voorgenomen opleiding werkzaam zullen zijn. Om deze reden laat de commissie de prognoses

voor bedrijfssectoren buiten beschouwing.

De commissie constateert dat de prognoses die zijn opgenomen in het AIS van het ROA voor het (ten dele) relevante opleidingstype en de relevante beroepsgroep geen eenduidig beeld opleveren van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Spatial Visualisation.

De aanvrager verwijst vervolgens naar de 'Monitor creatieve industrie 2021' van Media Perspectives (2021, p. 18, 21 en 23), waarin de economische trends en ontwikkelingen binnen de creatieve industrie tussen 2010 en april 2020 worden besproken. Hieruit blijkt dat de banengroei in deze sector van 2010 tot april 2020 met 2,4% per jaar gemiddeld hoger was dan het Nederlandse gemiddelde van 0,8% per jaar. Ook is het aantal creatieve professionals in Nederland sinds 2018 toegenomen. Verder is het aantal bedrijven in de creatieve industrie tussen 2010 en april 2020 toegenomen van 86.000 tot 206.000, waarmee het aandeel creatieve bedrijven in Nederlands 16,1% is. Deze bedrijven zijn met gemiddeld 1,8 banen wel zeer kleinschalig (de gemiddelde bedrijfsomvang in Nederland is vijf banen). De creatieve industrie is volgens het rapport goed voor 4,1% van de banen in Nederland; binnen de sector zijn kunsten, erfgoed en creatieve zakelijke dienstverlening de snelst groeiende deelsectoren. De snelst groeiende bedrijfstak is design (met een groeipercentage van 12% per jaar). Afhankelijk van de definitie was 5% van de bevolking in 2020 een creatieve professional (ten opzichte van 4,8% in 2018). De commissie constateert dat de creatieve sector als geheel groeit en dat het aantal creatieve professionals zowel binnen als buiten de sector creatieve industrie stijgt. De commissie merkt op dat deze algemene positieve trend echter geen blijk geeft van een specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Bovendien merkt de commissie op dat in de conclusie van het rapport wordt vastgesteld dat de creatieve sector hard geraakt is door de coronacrisis; de toegevoegde waarde in de sector is veel harder gedaald dan gemiddeld en veel mensen hebben hun baan verloren. Hoe dit zich zal herstellen is nog onbepaald.

Vervolgens verwijst de aanvrager naar de landelijke en de regionale arbeidsmarktcraptes (voor de voornoemde arbeidsmarktregio's Stedendriehoek en Noordwest Veluwe, Achterhoek en Twente) zoals deze wordt getoond in de Spanningsindicator van het UWV (www.werk.nl) en kijkt hierbij naar de spanning voor de beroepsklasse 'creatieve en taalkundige beroepen'. Binnen deze beroepsklasse zijn door het UWV alleen de beroepsgroepen 'bibliothecarissen en conservatoren' en 'journalisten' opgenomen; de commissie constateert dat de beroepsklasse daarom enkel niet relevante beroepsgroepen bevat en laat deze buiten beschouwing. Verder merkt de commissie op dat de hierboven besproken beroepsgroep 'beeldend kunstenaars' niet in de Spanningsindicator is opgenomen. De Spanningsindicator bevat dus geen gegevens die relevant kunnen worden geacht voor de voorgenomen opleiding en de commissie laat deze bron daarom buiten beschouwing.

De aanvrager verwijst verder naar het arbeidsmarktonderzoek 'Doelmatigheidsonderzoek voor drie voltijd Associate degree opleidingen' dat door EXPHO en Tien Organisatieadvies is uitgevoerd in opdracht van de aanvrager (2022). Het onderzoek naar de voorgenomen opleiding bestaat uit twee deelonderzoeken. Het eerste deelonderzoek is gebaseerd op 12 interviews met (regionale) werkveldpartijen die hebben plaatsgevonden tussen mei en juni 2022. Het onderzoek bevat een overzicht van de namen en functies van de geïnterviewden en de bedrijven waar zij voor werken. De gespreksleidraad die gebruikt is bij het afnemen van de interviews is ook in het arbeidsmarktonderzoek opgenomen.

Tien van de geïnterviewden zijn positief over de opleiding. Eén van de geïnterviewden geeft aan dat er binnen diens organisatie geen behoefte is aan afgestudeerden op Ad-niveau. De laatste geïnterviewde ziet in principe de waarde van een Ad, maar denkt dat het profiel nader moet worden aangescherpt voordat de opleiding de in diens organisatie noodzakelijke kennis kan aanbieden. De respondenten die positief zijn over de voorgenomen opleiding geven aan dat mbo-afgestudeerden vaak te weinig basiskennis hebben; meerdere respondenten geven aan dat er veel tijd geïnvesteerd moet worden in het helpen van mbo-stagiairs. Wat betreft de inhoud van de opleiding zijn de geïnterviewden van mening dat er een goede balans tussen fysieke en digitale

vormgeving moet zijn en dat digitale visualisatietechnieken steeds belangrijker worden. De geïnterviewden is gevraagd hoeveel afgestudeerden van de voorgenomen opleiding zij zouden willen aannemen. Elf van de respondenten hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in het aannemen van (binnen deze opleiding opgeleide) nieuwe medewerkers. Tien geïnterviewden geven aan in totaal circa 17 tot 18 vacatures te verwachten, maar geven geen tijdsindicatie waarin deze vacatures verwacht worden; één geïnterviewde spreekt over een behoefte ter grootte van drie tot vier vacatures per jaar. De laatste geïnterviewde die aangeeft afgestudeerden te willen aannemen geeft geen schatting van het aantal vacatures.

De commissie acht het onderzoek valide en navolgbaar en is van mening dat het onderzoek voldoende representatief is om tot uitspraken over de (regionale) behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding te komen. Om deze reden concludeert de commissie dat de interviews blijken te geven van een zeer geringe arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Het tweede deelonderzoek in het arbeidsmarktonderzoek van EXPHO en Tien Organisatieadvies is gebaseerd op een online enquête onder 101 respondenten uit het werkveld. De enquête is toegevoegd als bijlage, waaruit blijkt dat de respondenten vragen hebben beantwoord over de behoefte aan zes mogelijk nieuwe Ad-opleidingen. De bedrijven waar de respondenten die de enquête hebben ingevuld voor werken zijn in een bijlage van het dossier genoemd, maar deze bijlage maakt voor de commissie niet duidelijk welke bedrijven een uitspraak hebben gedaan over de mogelijke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De aanvrager heeft op 03/10/2022 een aanvulling gedaan op dit onderzoek waarin enkel de namen van de organisaties die een uitspraak hebben gedaan over deze Ad-opleiding zijn genoemd. Een substantieel deel van de genoemde bedrijven lijkt in de ogen van de commissie niet gericht te zijn op werkzaamheden waar spatial visualisation onderdeel van uitmaakt. De commissie kan ten aanzien van deze respondenten daarom niet goed beoordelen of zij als relevante afnemers van afgestudeerden van de voorgenomen opleiding kunnen worden beschouwd en of de omvang van de behoeferamingen als realistisch kunnen worden aangemerkt.

Gelet op het voorgaande en mede in aanmerking genomen dat de resultaten per respondent niet in het onderzoek zijn genoemd kent de commissie geen gewicht toe aan de resultaten van dit deel van het arbeidsmarktonderzoek.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager niet heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Spatial Visualisation. De commissie overweegt hierbij dat de prognoses in het AIS van het ROA geen eenduidig beeld geven van de arbeidsmarktbehoefte, de gegevens in de Spanningsindicator niet relevant zijn, de Monitor Creatieve Industrie enkel blijkt geeft van een groei van de brede sector creatieve industrie en het arbeidsmarktonderzoek slechts blijkt geeft van een zeer geringe arbeidsmarktbehoefte. De commissie merkt hierbij op dat de arbeidsmarktrelevantie van een Ad volgens de toelichting op de Regeling moet aansluiten bij een substantiële behoefte van het werkveld. De aangehaalde bronnen geven hier in de ogen van de commissie geen blijken van.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

De aanvrager onderbouwt de maatschappelijke behoefte aan de hand van de volgende bronnen: het rapport 'Samen aan de slag: Roadmap Human Capital Topsectoren 2020-2023' (2019), het rapport 'Veerkracht: Kennis- en Innovatieagenda voor de Creatieve Industrie 2020-2023' van CLICKNL (2019), het 'Advies Cultuurbestel 2021 – 2024: Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur' van de Raad van Cultuur (2019), het 'Advies: financiering van cultuur' van de Raad van Cultuur (2019), het rapport 'Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019), de agenda 'De waarde(n) van weten: Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2015), het rapport 'Klaar voor de Groei?' van SEO Economisch Onderzoek (2015), het rapport 'Dalende doorstroom mbo-hbo: waarom stroomt een steeds kleiner aandeel van de mbo-studenten door naar het hbo?' van ResearchNed (2020), de Strategische Agenda 'Professionals

voor morgen - Strategische Agenda Vereniging Hogescholen 2019-2023' van de Vereniging Hogescholen (2019) en het statement 'Samen sterker: Conclusie en statement van de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad - betreffende de Associate degree' van de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad (2021).

De commissie laat de agenda 'De waarde(n) van weten: Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2015) buiten beschouwing omdat er een nieuwe Strategische Agenda is verschenen. Ook laat de commissie het rapport 'Klaar voor de Groei?' van SEO Economisch Onderzoek (2015) buiten beschouwing omdat deze bron gedateerd is.

De aanvrager refereert allereerst naar het rapport 'Samen aan de slag: Roadmap Human Capital Topsectoren 2020-2023' (2019) om aan te geven dat de creatieve industrie één van de topsectoren is en dat daarmee de beleidsrelevantie van de sector evident is. De topsector heeft in het rapport 'Veerkracht: Kennis- en Innovatieagenda voor de Creatieve Industrie 2020-2023' van CLICKNL (2019, p. 80) onder meer aangegeven dat de creatieve industrie door middel van datavisualisatie kan helpen om complexe systemen inzichtelijk te maken en om producten beter te begrijpen, onderhouden of ontwikkelen.

De commissie constateert dat het beleid m.b.t. de ontwikkeling van de creatieve industrie en de investeringen in de Nederlandse culturele sector blijken geven van een maatschappelijke behoefte waar de voorgenomen opleiding, gelet op de instroomdoelgroep en de inhoud van de opleiding, op aansluit. De commissie stelt daarbij vast dat algemene investeringen in de culturele sector niet specifiek blijken geven van een maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager geeft verder op basis van het 'Advies Cultuurbestel 2021 – 2024: Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur' van de Raad van Cultuur (2019) en het 'Advies: financiering van cultuur' van de Raad van Cultuur (2019) aan dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2020 een eenmalige investering van 15 miljoen euro heeft gedaan om een structurele voorziening voor permanente professionele ontwikkeling mogelijk te maken binnen de creatieve sector. Het rapport 'Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024' van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2019) geeft verder aan dat het Ministerie van 2021 tot en met 2024 geld blijft investeren in cultuur. De commissie acht deze investeringen in cultuur onvoldoende specifiek gericht op (digitale) ruimtelijke vormgeving om te kunnen constateren dat deze investeringen blijken geven van een maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Het rapport 'Dalende doorstroom mbo-hbo: waarom stroomt een steeds kleiner aandeel van de mbo-studenten door naar het hbo?' van ResearchNed (2020, p. 73) wordt door de aanvrager aangehaald omdat hierin wordt gepleit voor een investering in doorlopende leerlijnen tussen het mbo en het hbo. De Vereniging Hogescholen stelt in haar Strategische Agenda 'Professionals voor morgen - Strategische Agenda Vereniging Hogescholen 2019-2023' (2019, p. 10) dat dit kan worden bevorderd door de verdere ontwikkeling van Ad-opleidingen. Het statement 'Samen sterker: Conclusie en statement van de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad - betreffende de Associate degree' van de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad (2021) laat zien dat de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad hun samenwerking op het gebied van Ad-opleidingen versterken. De aanvrager stelt dat de voorgenomen opleiding aansluit op de behoefte om meer Ad-opleidingen vorm te geven en zo doorlopende leerlijnen tussen het mbo en het hbo vorm te geven.

De commissie concludeert dat de aanvrager aannemelijk heeft gemaakt dat er een maatschappelijke behoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Spatial Visualisation.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke behoefte, maar niet op een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet niet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

De commissie beoordeelt de ruimte in het bestaand aanbod door te bepalen welke opleidingen verwant zijn aan de voorgenomen opleiding en of deze opleidingen al in de behoefte die al dan niet bij criterium a is aangetoond kunnen voorzien. De aanvrager dient overtuigend te beargumenteren dat er nog voldoende ruimte is voor een nieuwe opleiding. De aanvrager dient hiertoe aan te geven wat het landelijk verwant aanbod van de aangevraagde opleiding is. Dit is het aanbod dat inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomt en opleidt tot (min of meer) dezelfde beroepen (uitstroomprofiel(en)). Bij de inhoud wordt door de commissie gekeken of de kennisgebieden en vaardigheden die in het curriculum van de voorgenomen opleiding zijn opgenomen overlap vertonen met de bestaande opleidingen. Voorts kijkt de commissie naar de instroomdoelgroep die de opleiding bedient. Verder is voor de beoordeling van het verwant aanbod van belang om welke onderwijsvariant (voltijd, deeltijd of duaal) het gaat. Verwante opleidingen worden dus niet louter bepaald aan de hand van de inhoud van een opleiding en opleidingen met verschillende oriëntaties (zoals hbo en wo masteropleidingen) kunnen als verwant aanbod worden beschouwd.

De aanvrager acht de volgende hbo Ad-opleidingen "enigszins verwant" aan de voorgenomen opleiding: Arts & Crafts (Hogeschool Rotterdam), Interieurvormgever (ArtEZ) en Design (Hogeschool voor de Kunsten Utrecht). De door de aanvrager gebruikte term "enigszins verwant" wordt door de commissie begrepen als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte term "aanverwant".

De commissie is van mening dat de door de aanvrager genoemde Ad Interieurvormgever (ArtEZ) sterk verwant is aan de voorgenomen opleiding. De commissie acht deze opleiding sterk verwant omdat binnen deze opleiding aandacht wordt besteed aan vergelijkbare creatieve vaardigheden en omdat businessvaardigheden in beide opleidingen relevant zijn. De opleidingen hebben daarnaast ook een vergelijkbare instroom en leiden studenten op voor vergelijkbare banen. Daarnaast is de commissie met de aanvrager van mening dat de Ad-opleidingen Arts & Crafts (Hogeschool Rotterdam) en Design (Hogeschool voor de Kunsten Utrecht) aanverwant zijn aan de voorgenomen opleiding.

De instroom van de verwante opleidingen schommelde in de afgelopen vijf jaar rond de 85 studenten (zie Tabel 3).

De commissie neemt de instroom in het onbekostigde onderwijsaanbod (voor zover dit er is) niet mee in de onderstaande overweging omdat deze bij de commissie niet bekend is.

Tabel 3: Instroom eerstejaarsstudenten in verwant voltijd bekostigd onderwijsaanbod

Opleiding	Instelling	'17-'18	'18-'19	'19-'20	'20-'21	'21-'22
Ad Interieurvormgever (80021)	ArtEZ (27NF), Zwolle	15	13	12	11	16
Ad Arts & Crafts (80078)	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam	44	52	43	49	41
Ad Design (80144)	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (00MF), Utrecht		31	29	40	28
Totaal		59	96	84	100	85

Bron: DUO

Vanaf 13/07/2022 is op de website van de CDHO kennisgegeven van het voornemen van Saxion Hogeschool om de hbo Ad Spatial Visualisation in Deventer aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Op 18/07/2022 is er een zienswijze ingediend door ArtEZ.

ArtEZ geeft in haar zienswijze aan dat zij de Ad Interieurvormgever in Zwolle aanbiedt en is van mening dat deze en de voorgenomen opleiding nagenoeg hetzelfde zijn. Hiertoe refereert ArtEZ naar de beschrijving van de voorgenomen opleiding, waarin de aanvrager heeft aangegeven dat de

opleiding zich richt op vormgeving, het ontwerpproces en ontwerpvaardigheden (met een specifieke focus op interieur). Volgens ArtEZ suggereert dat het programma van de voorgenomen opleiding veel aandacht zal besteden aan ontwerpen. ArtEZ is daarbij van mening dat de vestiging van een nagenoeg vergelijkbare opleiding in Deventer (negatieve) gevolgen zal hebben voor de instroom van de bestaande opleiding in Zwolle. Ten slotte vermeldt ArtEZ dat de aanvrager geen contact met haar heeft gezocht om de voorgenomen opleiding te bespreken.

De CDHO heeft de aanvrager op de hoogte gesteld van de inhoud van de zienswijze en de gelegenheid gegeven om binnen tien werkdagen na ontvangst een reactie te geven. De aanvrager heeft op 21/07/2022 een reactie gegeven. In deze reactie geeft de aanvrager allereerst aan dat de voorgenomen opleiding onderscheidend te vinden van de Ad Interieurvormgever omdat de laatstgenoemde ruimtelijk ontwerpers gespecialiseerd in de sfeer en beleving van binnenruimtes beoogt op te leiden. De voorgenomen opleiding beoogt naar mening van de aanvrager studenten op te leiden tot professionals met kennis van het visualiseren en maken van interactieve presentaties van (reeds ontworpen) ruimtelijke projecten, producten en omgevingen. De andere focus maakt de opleiding in de ogen van de aanvrager geen concurrenten. Wat betreft het regionale aanbod stelt de aanvrager dat het dossier heeft laten zien dat de regionale arbeidsmarktbehoefte en het instroomonderzoek gefocust zijn op de regio's Salland en Twente. De aanvrager stelt dat hieruit een substantiële behoefte en belangstelling blijkt die niet zou concurreren met de reeds bestaande Ad Interieurvormgeving van ArtEZ. Ten slotte geeft de aanvrager aan dat er door een misverstand geen contact is gezocht met ArtEZ wat betreft deze aanvraag.

De commissie stelt voorop dat zij voorstander is van een goede samenwerking tussen de instellingen en moedigt instellingen aan ook in het proces voorafgaand aan de indiening van een aanvraag bij de commissie contact te zoeken met aanbieders van opleidingen in de regio. Wat betreft de verwantschap van de reeds bestaande Ad Interieurvormgever heeft de commissie hierboven reeds overwogen dat de opleiding sterk verwant wordt geacht. Wat betreft de spreiding van het landelijk aanbod overweegt de commissie dat vestiging van de voorgenomen opleiding in Deventer mogelijk negatief effect heeft op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod omdat de sterk verwante Ad Interieurvormgever in Zwolle is gevestigd. De commissie constateert dat studenten in de omgeving van Deventer deze locatie met een geringe reistijd kunnen bereiken. Vestiging van de voorgenomen opleiding in Deventer zal daarom hoogstwaarschijnlijk nadelige gevolgen hebben voor de instroom in de naburige opleiding.

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een extrapolatie van de resultaten van een enquête onder potentiële studenten. De aanvrager verwacht dat jaarlijks 50 studenten zullen instromen. De commissie acht deze prognose hoog gezien de instroom in de verwante opleidingen.

De commissie heeft bij criterium a geconstateerd dat de aanvrager niet heeft aangetoond dat de voorgenomen opleiding Spatial Visualisation aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. Derhalve heeft de aanvrager evenmin aangetoond dat er ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo Ad Spatial Visualisation te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

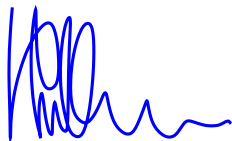
Advies aan de NVAO over de naamkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgenomen opleiding dermate afwijkt van het bestaande verwante opleidingsaanbod, dat dit de keuze voor een andere naam rechtvaardigt. Gelet op het feit dat de voorgenomen opleiding Nederlandstalig is adviseert de commissie met klem om een Nederlandstalige opleidingsnaam te voeren.

Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo Ad Spatial Visualisation in het Croho onderdeel Taal en Cultuur wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a trailing line.

drs. P.M.M. Rullmann

Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naamkeuze en Croho indeling

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.